

Věc: Posudek vedoucího diplomové práce

**Název diplomové práce:
Středověká šlechtická sídla v severovýchodních Čechách
(Archeologie hradu Kumburku)**

**Autor: Bc. Martin Witkowski
Archeologický ústav FF JU v Českých Budějovicích
r. 2012**

Volba tématu

Zvolené téma patří do oblasti studia dějin osídlení a materiálové kultury s užším vztahem k archeologii a historii středověkého až raně novověkého období.

Severovýchodní Čechy patří díky své poloze, geomorfologii i klimatickým poměrům k oblastem se specifickými podmínkami pro osídlení od pravěku do současnosti. M. Witkowski si k podrobnějšímu rozboru vybral jeden z druhů středověkých sídel (hrady) a na analýze materiálové kultury vybrané lokality (Kumburk) se pokusil prezentovat způsob života vyšších společenských vrstev s pokusem ve finále komparovat stávající archeologické poznatky s víceoborovým (zvl. historickým) studiem dějin osídlení a historické hmotné kultury.

Proto lze zvolené téma hodnotit jako badatelsky závažné a přínosné pro regionální i nadregionální archeologicko-historické studium.

Metodologie

Koncepce tématu je postavena na standardním modelu, jehož jednou součástí jsou obecné oborové poznatky o zájmové problematice (vznik a vývoj středověkých hradů) a druhá se analyticky zaměřuje na konkrétní region, sídla a nálezový soubor. První třetina diplomové práce je proto věnována evropskému a domácímu přehledu o dějinách bádání, oborové terminologii a typologii středověkých hradů, v dalších dvou třetinách pak autor deskribuje hrady v sv. Čechách a analyzuje archeologické nálezy z hradu Kumburku.

V práci jsou uplatněny metody deskripční, komparativní a analýzy za pomoci statistických, grafických a katalogových přehledů se snahou dospět v závěru k syntéze, tj. k popisu životního stylu na základě dochované hmotné kultury a k jeho porovnání se současným stavem poznání dané problematiky v ČR.

Práci doplňují obrazové přílohy, na něž je v textu odkazováno. Vztah k studovanému tématu prokázal M. Witkowski mj. i tím, že samostatně zpracoval nálezový katalog a do příloh zařadil vlastní fotografie objektů a předmětů, s nimiž pracoval.

Forma diplomové práce

Absolventská práce je rozdělena do dvou svazků. První obsahuje 157 stran textu včetně seznamu odborné literatury a použitých zkratk. Je členěna na 8 kapitol. Neobsahuje cizojazyčné resume. Druhý svazek obsahuje 188 stran kresebných a fotografických příloh včetně plánů, mapových podkladů a katalogu archeologických nálezů.

Rukopis splňuje požadavky na rozsah magisterské práce.

Posuzování formální stránky magisterské práce zahrnuje vedle koncepce a členění i pohled na nejzákladnější složky psané odborné stati. Sem patří vedle gramatiky a stylistiky také odkazový aparát a oborová terminologie.

Práce je přehledně členěna, čtivá, se standardními výrazovými prostředky a kvalitní oborovou terminologií. Ze stylistiky, koncepce i obsahu je zřejmá dobrá orientace autora v pojednávané problematice. Práce neobsahuje hrubé gramatické chyby, překlepů je minimum¹.

Text je ale, bohužel, částečně zatížen formálními nedostatky v odkazovém aparátu. Nejčastěji se jedná o neuvedení stran u studií, citovaných v textu v závorkách (145 případů !!!), o špatnou citaci v textové části práce (4x) a v 52 případech (!!!) jsem odkaz v textu (závorka s citovanou prací) nenašel v seznamu literatury. U některých titulů je orientace a verifikace informací, odkazovaných v textu, ztížena tím, že seznam literatury nedodrží abecední řazení². V druhém svazku (přílohy) chybí u desítek převzatých plánů citační aparát³.

Obsah diplomové práce

Práce je zaměřena na středověké regionální dějiny osídlení s důrazem na archeologické prameny a jejich výpovědní hodnotu ve vztahu k vývoji a proměnám životního stylu šlechty ve středověkém a postmedieválním období. Struktura práce je zřejmá z obsahového třídění na kapitoly a podkapitoly, z něhož vyplývá rámcové rozdělení do tří tematických oblastí: první z nich představuje přehled o stavu bádání v české kastellologii a vývoji české hradní architektury (kap. 2-3), druhá podává na základě stávající typologie, uvedené v předchozím textu, zařazení, vývoj a proměny hradní architektury v severovýchodních Čechách (kap. 4) a třetí se věnuje podobě a archeologii hradu Kumburku (kap. 5).

Ve všech kapitolách autor prokazuje kvalitní teoretickou přípravu, jeho znalost dějin bádání i typologií od třídění hradní architektury až po jednotlivé složky materiálové kultury včetně jejich správné aplikace při analýze vybraného souboru (konkrétní hrad a nálezy z něho) lze považovat za profesionální. Kromě

¹ Všechny níže uvedené připomínky jsou vyznačeny v rukopisu červeně.

² „Dohnal – Vařeka 1997“ se nachází za „Durdík – Sušický 2005“; „Fröhlich – Chvojka – Michálek 2010“ za „Frolík – Sigl 2002“; „Měchurová 1997“ až za Merhautová – Třeštík 1984“ atd.

³ Je uvedeno pouze „(podle Durdík)“, ale protože uvedený autor může být v seznamu literatury uveden několika svými pracemi (viz např. Durdík), je nutno u převzatého obrázku uvést konkrétní a přesnou citaci včetně strany, resp. čísla převzatého obrázku, tj. např.: „(podle Durdík 2000, 194, obr. 25).“

dobré orientace v historické a archeologické problematice je nutno vyzdvihnout znalost muzeologické evidence, kterou M. Witkowski využil v katalogovém soupisu nálezů. Práce prokazuje jako celek i v jednotlivých analyzovaných složkách autorovy hluboké oborové znalosti a v případě zájmového tématu (sv. Čechy, hrad Kumburk a nálezový fond) jeho detailní poznání z autopsie. K obsahové části práce nemám připomínky. Jedná se o kvalitní zpracování zadaného úkolu s dobře patrnou pečlivostí u každého analyzovaného souboru.

Jedinou připomínkou k odbornému obsahu – kterou lze ale spíše chápat jako vstup do diskuse o dalším využití rukopisu – je to, že přes množství nových konkrétních poznatků, které z autorovy analýzy vyplývají, mi připadají závěry až příliš obecné (opatrné)⁴.

Závěrečné zhodnocení

Předložená práce je kvalitním pokusem podrobně prezentovat jednu z českých středověkých sídelních lokalit a život na ní prostřednictvím „opomíjené“ složky dobové materiálové kultury – nestratifikovaných archeologických nálezů. Autor z koncepčního i obsahového hlediska splnil zadaný úkol výborně, ale s ohledem na více než 200 nedostatků ve formální složce (zvl. citační aparát) ji

jako celek hodnotím známkou: **výborně mínus**

V Českých Budějovicích 15. srpna 2012

doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.

Otázky k obhajobě:

- 1/ jaká je autorova představa o dalším využití poznatků, prezentovaných v předložené práci
- 2/ v čem spočívá význam souboru, který bývá z hlediska výpovědních schopností často „opomíjen“ (tzv. nestratifikované nálezy).

⁴ Konstatování typu „nalezená keramika koresponduje s obdobím existence hradu ve 14. - ½. 17. století“, „jedná se o standardní inventář“ (s. 134), resp. „i opomíjené nálezy z hradu Kumburku představují důležitý pramen poznání hmotné kultury a každodenního života v průběhu 14. - 16. století“ atd. jsou samozřejmě správná, ale některé solitéry by jistě stály za zdůraznění i v závěrečné kapitole, neboť jejich význam překračuje hranice lokality (např. pouta, nástroje, torzo kroužkové košile, skupina technologicky specifické užitkové keramiky, vybrané soubory kachlů apod.).